

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2004. gada 3.jūnija
rīkojumu Nr. 336

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0259

Profesija

Aprūpētājs

Kvalifikācijas līmenis

2

Nodarbinātības apraksts

Aprūpētājs ir nodarbināts klientu dzīves vietās un sociālās aprūpes institūcijās, kur veic klientu aprūpi sociālā darba speciālistu uzraudzībā. Aprūpētājs palīdz personām, kuras pašas sevi nevar aprūpēt, ievērot higiēnu, sagatavot un uzņemt ēdienu, uzņemt telpas, apgādāt ar pirmās nepieciešamības precēm kā arī uzturēt klienta saistību ar apkārtējo vidi

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
<p>1. Veikt sociālā darba speciālistu norādījumus klienta pamatvajadzību apmierināšanai.</p>	<p>1.1. Ievērot norādījumus par klienta fizisko un garīgo veselības stāvokli, klienta personību un psiholoģiskām īpatnībām;</p> <p>1.2. Novērot klienta veselības stāvokli, informēt komanda locekļus;</p> <p>1.3. Palīdzēt klientam apmierināt pamtvajadzības atbilstoši klienta pašaprūpes spējām;</p> <p>1.4. Veikt klienta mazgāšanas procedūras;</p> <p>1.5. Veikt klienta gultas klāšanu, gultas un ķermeņa veļas maiņu;</p> <p>1.6. Veikt klienta mutes dobuma kopšanu un zobu protēžu kopšanu;</p> <p>1.7. Veikt klienta apmatojuma higiēnisko kopšanu;</p> <p>1.8. Veikt klienta starpenes higiēnisko kopšanu;</p> <p>1.9. Veikt klienta pēdu un nagu kopšanu;</p> <p>1.10. Veikt klienta mutes, acu, ausu, deguna higiēnisko kopšanu;</p> <p>1.11. Veikt klienta ādas kopšanu;</p> <p>1.12. Veikt klientu matu kopšanu;</p> <p>1.13. Veikt klienta izdalījumu savākšanu;</p> <p>1.14. Palīdzēt klientam piecelties no gultas vai krēsla;</p> <p>1.15. Palīdzēt klientam pārvietoties telpā, nodrošinot klienta drošību;</p> <p>1.16. Palīdzēt klientam izmantot tehniskos palīglīdzekļus;</p> <p>1.17. Palīdzēt klientam pārvietoties ārpus mājas;</p> <p>1.18. Veikt klienta ēdināšanu atbilstoši klienta spējām, vēlmēm;</p> <p>1.19. Vajadzības gadījumā veikt klienta uzraudzību;</p> <p>1.20. Dokumentēt veiktās darbības klienta pamatvajadzību nodrošināšanai.</p>
<p>2. Veikt norādījumus drošas vides un komforta uzturēšanā.</p>	<p>2.1. Ievērot darba drošības noteikumus;</p> <p>2.2. Pielietot klienta drošības līdzekļus;</p> <p>2.3. Sekot klienta apkārtējās vides drošībai;</p> <p>2.4. Novērst stresogēnos faktoros un par to esamību informēt komandas darbiniekus;</p> <p>2.5. Informēt klientu un komandas darbiniekus par klienta apkārtējās vides draudošiem faktoriem;</p> <p>2.6. Dokumentēt darbības, kas veiktas klienta drošas vides nodrošināšanai.</p>
<p>3. Veikt pirmo palīdzību 1. līmenī klientam viņa dzīvībai kritiskās situācijās.</p>	<p>3.1. Izvērtēt situācijas, kurās sniedzama pirmā palīdzība klientam un ievērot soļu secību glābšanas ķēdē;</p> <p>3.2. Sniegt pirmo palīdzību pēc ABC shēmas;</p> <p>3.3. Sniegt pirmo palīdzību pie:</p> <p>3.3.1. šoka,</p> <p>3.3.2. dzīvībai bīstamas asiņošanas,</p> <p>3.3.3. termiskiem bojājumiem,</p> <p>3.3.4. ķīmiskiem adegumiem,</p> <p>3.3.5. elektrotraumas,</p> <p>3.3.6. slīkšanas,</p> <p>3.3.7. traumām,</p> <p>3.3.8. apmutācijas,</p> <p>3.3.9. kodumiem,</p> <p>3.3.10. svešķermeņiem,</p> <p>3.3.11. saslimšanu simptomiem (krampjiem, sāpēm krūtīs, sāpēm vēderā, elpas trūkuma, psihiska uzbudinājuma,</p>

	<p>3.3.12. saindēšanās;</p> <p>3.4. Nodrošināt pareizu cietušā klienta novietošanu un transportēšanu;</p> <p>3.5. Izmantot pirmās palīdzības aptieciņas saturu;</p> <p>3.6. Ievērot savu drošību palīdzības sniegšanas laikā.</p>
4. Veikt ikdienas darbus mājas apstākļos.	<p>4.1. Uzkopt telpas, vēdināt un vajadzības gadījumā kurināt;</p> <p>4.2. Sanest malku un ūdeni;</p> <p>4.3. Veikt paplašināto aprūpi (pagalma tīrīšanu, logu mazgāšanu);</p> <p>4.4. Iet uz veikalu pārtikas un citu sadzīvei nepieciešamo lietu iegādei;</p> <p>4.5. Veikt ēdienu sagatavošanu, pasniegšanu, trauku novākšanu, nomazgāšanu un virtuves sakopšanu pēc ēdienreizēm;</p> <p>4.6. Veikt klienta gultas veļas, ķermeņa veļas, apavu mazgāšanu, tīrīšanu;</p> <p>4.7. Palīdzēt klientam sakārtot personīgās mantas;</p> <p>4.8. Veikt istabas puķu kopšanu.</p>
5. Palīdzēt apmierināt klienta individuālās vajadzības.	<p>5.1. Veikt klienta uzticētos komunālos u.c. maksājumus;</p> <p>5.2. Rūpēties par klienta mājdzīvniekiem;</p> <p>5.3. Palīdzēt sakopt klienta tuvinieku kapu vietas;</p> <p>5.4. Pasūtīt laikrakstus, palīdzēt tos lasīt;</p> <p>5.5. Palīdzēt klientam veikt korespondenci (lasīt un rakstīt vēstules vai citus dokumentus);</p> <p>5.6. Pavadīt klientu uz viņam interesējošām vietām.</p>
6. Sadarboties ar komandas locekļiem klienta dzīves kvalitātes uzlabošanai.	<p>6.1. Informēt komandas locekļus par aprūpes pakalpojumu sniegšanas gaitu, problēmām;</p> <p>6.2. Izpildīt komandas locekļu norādījumus;</p> <p>6.3. Dokumentēt sniegtos pakalpojumus.</p>

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi

- smaguma (klienta) celšana un pārvietošana,
- smagu sadzīves priekšmetu celšana un pārvietošana (piem. malka, ūdens spaiņi, gultas veļa),
- sadzīves kopšanas līdzekļu lietošana,
- pastāvīga spriedze darbā ar klientu, darbs nelabvēlīgā, dažkārt agresīvā vidē
- inficēšanās risks,
- darbs teritoriālajā iecirknī (nikni suņi, slikti ceļi, iereibuši vai agresīvi cilvēki).

Īpašās prasības uzdevumu veikšanai

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Ievērot savas darbības kompetences robežas; • Ievērot konfidencialitāti; • Respektēt klienta tiesības, intereses; • Izturēties pret klientu ar cieņu; • Izrādīt empātiju; 	<ul style="list-style-type: none"> • Prast veikt klienta drošu pārvietošanu; • Prast veikt klienta mazgāšanas procedūras; • Prast veikt klienta gultas klāšanu, gultas un ķermeņa gultas veļu; • Prast veikt klienta mutes dobuma acu, ausu, deguna higiēnisko kopšanu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Spēja komunicēties; • Lietot latviešu un krievu valodu; • Uzņemties atbildību par savu darbību; • Līdzdarboties komandas darbā; • Dokumentēt veiktās darbības;

<ul style="list-style-type: none"> • Veicināt klienta līdzdarbību pakalpojumu sniegšanā; • Novērtēt klienta apmierinātību ar sniegto pakalpojumu; • Ievērot ētikas normas sniedzot pakalpojumu; • Sadarboties ar veselības un sociālās aprūpes dabiniekiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prast veikt apmatojuma, starpenes kopšanu; • Prast veikt nagu un pēdu kopšanu; • Prast veikt klienta ādas kopšanu; • Prast pielietot ergonomijas pamatprincipus klienta pārvietošanai; • Prast izmantot klienta pārvietošanas palīg līdzekļus. • Prast viekt ikdienas mājas darbus; • Prast pagatavot klienta resursiem un vajadzībām piemērotu ēdienu; • Prast veikt iepirkumus • Prast novērot un novērtēt klienta apkārtējās vides riska faktorus; • Prast novērot klienta veselības stāvokli, sniegt pirmo palīdzību klienta dzīvībai kritiskās situācijās; • Ievērot darba un higiēnas drošības pasākumus • Prast uzturēt drošu vidi klientam. 	
---	--	--

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Pielietošana
Aprūpētāja darbības pamatprincipi			
Cilvēka pamatvajadzības			
Klienta pašaprūpes spējas			
Saskarsmes pamatprincipi			
Saskarsmes īpatnības ar klientiem no dažādām sociālajām grupām			
Stress un konflikti			
Sociālā ētika, reliģija			
Pirmā palīdzība			
Ergonomijas pamatprincipi			
Higiēnas procedūras			
Mājturības pamati			
Uztura mācība			
Drošības tehnika			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Sandra Našeniece - Limbažu rajona Sarkanā Krusta komiteja priekšsēdētāja;
- Agita Melbārde - Rīgas Stradiņa universitātes docētāju grupas asistenta vietas izpildītāja;
- Ilona Herca - Medicīnas profesionālā izglītības centra izglītības metodiķe;
- Inese Ozoliņa - Medicīnas profesionālā izglītības centra izglītības metodiķe.

Konsultanti:

- Ārija Baltiņa - Latvijas Profesionālo sociālo un aprūpes darbinieku asociācijas prezidente;
- Dace Erkena - P. Stradiņa medicīnas skolas direktora vietniece.

Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšdomes eksperti:

- I.Bočkāns - Latvijas Sarkanā Krusta ģenerālsekretārs;
- K.Jasinkevičs - Latvijas Sarkanā Krusta Veselības un sociālo projektu vadītājs;
- A.Groza - Labklājības ministrijas Valsts sekretāres vietniece;
- I.Skrotule - Labklājības ministrijas Sociālās politikas nodaļas vecākā referente.